

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvija
100

Latvijas simtgadei un Latgales kongresa simtgadei veltīts multisektoriāls projekts

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA PREZENTĀCIJA

Saeimas Ilgtspējīgās attīstības
komisijā

2017.gada 24.maijā

Jānis Vētra

Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs

Andris Nātriņš

Latvijas Inovatoru apvienības

Valdes loceklis

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTS IR

- ✓ Latvijas vides aizsardzības fonda līdzfinansēts, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas atbalstīts
- ✓ Latvijas simtgadei un Latgales kongresa simtgadei veltīts
- ✓ Multisektoriāls un starpdisciplinārs

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvija
100

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA PARTNERI IR

- ✓ Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (galvenais partneris)
- ✓ Rēzeknes novada pašvaldība
- ✓ Ludzas novada pašvaldība
- ✓ Līvānu novada pašvaldība
- ✓ Madonas novada pašvaldība,
- ✓ Biedrība „Latvijas Inovatoru apvienība”
- ✓ Biedrība „Biomاسas Tehnoloģiju centrs”

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANAS MĒRĶIS IR

Radīt platformu ekspertu dialogam par dzīves vides kvalitātes, izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības vides sistēmisko saistību un no tā izrietošajām iespējām veidot augstvērtīgu vides un reģionālo politiku Latvijā un Latgalē

Vairāk nekā 20
sagatavošanas darba
grupas

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA LAIKA VEKTORS IR

100 GADI pagātnē

Latvijai nozīmīgi pagātnes
notikumi

Galvenais uzsvars - Latgales
kongress un tā loma vienotas
Latvijas tapšanā pirms simt
gadiem

Nākamie 100 GADI

Svarīgākie Latvijas ilgtspējas aspekti
nākamajos simts gados

Stratēģiskās izvēles, vienlīdz lielā mērā
vērtējot gan nākotnes vīzijas veidojošās,
gan atbildības pret nākamajām paaudzēm
dimensijas

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

CILVĒKU UN VIDES ATTIECĪBU VEIDOŠANĀS - PROJEKTA CENTRĀLĀ ASS

Šo attiecību aspektā projekts ir vērsts uz reģionālās politikas un vides aizsardzības politikas pilnveidošanu Latvijā un Latgalē, atbilstoši *Vides politikas pamatnostādņēs 2014. - 2020.* izvirzītajiem principiem - „nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sekmējot sabiedrības informētību par vides stāvokli un kvalitatīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā īpaši, akcentējot kultūras un dabas vērtību saglabāšanas nozīmi.”

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA AKTIVITĀŠU UZSTĀDĪJUMI UN DISKUSIJU SECINĀJUMI RADĪJA PRIEKŠNOJĒKUMUS VIDES POLITIKAS PAMATNOSTĀDNĒS FIKSĒTAJAM PROBLEMAM ILGTSPĒJIGAS ATTĪSTĪBAS KONTEKSTĀ

- ✓ Nepietiekama vides informācija visos līmeņos (lai plaši īstenotu un atbalstītu videi draudzīgu rīcību)
- ✓ Nepilnīga vides izglītība
- ✓ Pārāk maza sabiedrības līdzdalība ar vidi saistītu jautājumu risināšanā visos līmeņos
- ✓ Nepietiekami popularizēta vietējā līmeņa vides rīcību labā prakse
- ✓ Nepietiekama Latvijas zinātnes iesaiste reģionālajos pētījumos, prognožu izstrādē un valsts dabas kapitālā izvērtēšanā
- ✓ Nepietiekama lietišķo pētījumu koordinācija
- ✓ Neliels atbalsts vides sektora nevalstiskajām organizācijām
- ✓ Nepilnīgi izmantoti uz tirgu balstīti vides politikas ekonomiskie instrumenti

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

I iniciatīva

Forums "Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana". Norises vieta: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. Norises laiks: 2016. gada 25. novembris

II iniciatīva

Praktiskā konference „Ka sasaistīt vides aizsardzības iniciatīvas ar petniecību un uzņēmējdarbību? Latgales novadu pieredze". Norises vieta: Ludza. Norises laiks: 2017.gada 27.janvāris

III iniciatīva

Praktiskā konference „Jaunatnes Izglītošana Latvijas līdzsvarotai attīstībai, dabas un kultūras vērtību saglabāšanai". Norises vieta: Madona. Norises laiks: 2017.gada 17.februāris

IV iniciatīva

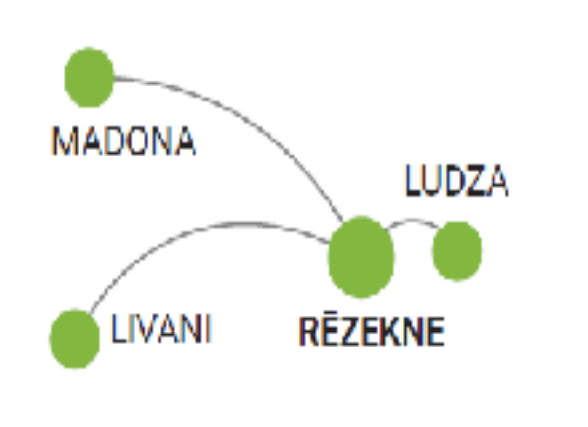
Praktiska konference „Tranzīts un vides aizsardzība". Norises vieta: Iivani.
Norises laiks: 2017.gada 3.marts

V iniciatīva

Rāznas Nacionālā parka dabas vērtībām un parka 10 gadu jubilejai veltītā izstāde. Izstādes atklāšana Forumā Rēzeknē. Norises vieta: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. Norises laiks: 2017.gada 28.aprīlis

VI iniciatīva

Forums, veltīts Latgales kongresa simtgadai "Ilgtspejas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados". Norises vieta: Rēzekne, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. Norises laiks: 2017.gada 28.aprīlis

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

KONFERENČU TĒMU IZVĒLE BALSTĀS UZ PROJEKTA PARTNERU IETEIKUMIEM, UZSVEROT KATRA NOVADA BUTISKĀKOS ILGTSPĒJAS FAKTORUS UN NOSACĪJUMUS

- ✓ **Ludzas novads** - iekšzemes ūdeņu apsaimniekošana, ezeros iegūstamā sapropela izmantošanas iespējas medicīnā un kurortoloģijā, šādi, ar pētniecības iesaisti, pievienojot vērtību šiem un citiem dabas resursiem
- ✓ **Madonas novads** - izglītības un ilgtspējīgas dabas resursu attīstības, kā arī saimniekošanas sinerģijas potenciāls. Pilsēta, lauku pagasti, 30 procenti dabas aizsargājamās teritorijas, daudzi vēstures un kultūras objekti, sporta bāzes - tas viss kopā veido bagātīgu resursu bāzi, kas ir piemērota daudzveidīgai sasaistei, nozīmīgu lomu šajā sistēmā ieņemot arī plaša spektra izglītības aktivitātēm
- ✓ **Līvāņu novads** - tranzīts kā faktors pilsētas un novada attīstībai līdz šim un arī turpmāk, savukārt vides aizsardzība kā pievilcīgas dzīves vides priekšnoteikums

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

DAŽI NOZĪMĪGI PROJEKTA IEVADA FORUMA UN KONFERENČU IZNĀKUMI

- ✓ Forumā (2016.gada 25.novembrī) vairāk nekā 100, bet katrā praktiskajā konferencē vairāk nekā 50 dažādu jomu ekspertu iesaistīšanās nozīmīgu, stratēģiska mēroga reģionālās attīstības un vides kvalitātes jautājumu risināšanā
- ✓ Iespēja vērot visu projekta pasākumu gaitu tiešraidē Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas mājas lapā un portālā «Delfi», kā arī noskatīties ierakstu RTA mājaslapā un *youtube*
- ✓ Projekta ieceres, norises un katra pasākuma atspoguļojums projekta partneru mājaslapās, kā arī pašvaldību izdevumā Logs un Latvijas Universitātes mājaslapā
- ✓ Plaša publicitāte pirms un pēc katra pasākuma valsts mēroga un reģionālajos medijos: NRA, LR1, LR5, Latgales Televīzija, EF-EI, Divu krastu radio, novadu avīzes, LETA, BNS u.c. Kopā vairāk nekā 200 publicitātes vienumi

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

DAŽI NOZĪMĪGI PROJEKTA IEVADA FORUMA UN KONFERENCŪ IZNĀKUMI

- ✓ Pēc katras aktivitātes - ekspertu atziņu un ieteikumu kopsavilkums
- ✓ Visu kopsavilkumu būtiskākie **stratēģiskie uzsvāri** ir apkopoti dokumentā noslēguma forumam «**Ekspertu galvenie ieteikumi ilgtermiņa stratēģiskajai plānošanai**»
- ✓ To papildinās - foruma ekspertu ieteikumi rīcības politikai

26 Stratēģiskie uzsvāri

- ✓ Ilgtspējīga dzīves telpa
- ✓ Dabas vērtības un sociālie aspekti
- ✓ Dabas vērtības, ekonomiskā aktivitāte un pētniecība kā vērtību pievienošs faktors
- ✓ Izglītība un ilgtspēja

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Projekts ir iesākums tālākām aktivitātēm

- ✓ DAP un LU rīkotā konference «Krustpunktā daba. Atbildība un vīzijas» un Rāznas Nacionālā parka 10 gadiem veltītās izstādes atklāšana Rīgā 18.maijā Latvijas Universitātes Dabaszinātņu akadēmiskajā centrā, Torņkalnā
- ✓ Projekta stratēģisko uzvaru un rīcības politikas prezentācija Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisijas sēdē

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Forumu un konferenču atziņu raksturojums

Tematiskie virzieni

- ✓ Ilgtspējīga attīstība, stratēģiskā plānošana
- ✓ Izglītība un ilgtspējīga attīstība
- ✓ Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors
- ✓ Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Ilgospējīga attīstība, stratēģiskā plānošana

Forums Rēzeknē 25.novembrī

✓Ilgospējīgas attīstības jautājumu risināšanā ir nepieciešams mobilizēt plašu iesaistīto pušu sadarbību (multisektoriāla pieeja), izmantojot pētniecības potenciālu

✓Pētniecības potenciāla pilnvērtīgai attīstīšanai ilgtspējas un ilgtspējīgas attīstības izpētē un pētniecības iznākumu ieviešanā ir nepieciešams integrēt ļoti plašu zinātnes disciplīnu spektru (humanitārās, sociālās, dabaszinātnes), konsekventi īstenojot starpdisciplināru pieeju

Madonas konference

➤Stratēģiskie mērķi ir ne tikai jādefinē, bet arī nepārtraukti jāaktualizē. Turklāt digitālajā laikmetā nav jēgpilni izolēti domāt tikai par vienas valsts stratēģisko attīstību

➤Stratēģiskos dokumentus būtu jāveido tā, lai to pieņemšana raisītu tūlītēju

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Forums Rēzeknē

✓ Izglītībai ir īpaša loma ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā visplašākajā šī jēdziena nozīmju izvērsumā

✓ Ilgtspējīga attīstība ir cieši saistīta ar efektīvas un visaptverošas mūžizglītības sistēmas darbību. Kvalifikācijas atjaunināšanai ir izšķiroši svarīga gan kopējas, gan individuāls labklājības nodrošināšanā

✓ Novadmācībai ir jāklūst par neatņemamu un pašsaprotamu vispārējās izglītības sastāvdaļu. Nostiprinot reģionālo identitāti un valstisko apziņu, tostarp veidojot priekšstatu un attieksmi pret kultūras un dabas vērtībām, tā veido ciešāku piesaisti kultūrvēsturiskajam reģionam - ir reģiona ilgtspējīgas attīstības faktors

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Madonas konference

✓ Samazinoties iedzīvotāju skaitam, valsts ekonomika ir jābalsta uz ražošanu un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību. Izglītības sistēmai ir jāsniedz tādas zināšanas, kas veido konkurētspēju pasaulē

✓ **Svarīgi ir sagatavot darba devējus, cilvēkus, kas spēj paši lemt par savu privāto un profesionālo dzīvi, paši domāt par savu interešu, spēju un ienākumu gūšanas veida saskaņošanu**

✓ Viena no neatbilstībām - vidējās profesionālās izglītības iestādēs iegūto kvalifikāciju piemērotība mainīgajām darba tirgus prasībām

✓ **Augstākās izglītības attīstība, tostarp, novadu filiālēs, ir nenovēršami “sapārota” ar augsto tehnoloģiju piesātinātas tautsaimniecības vides klātbūtni. Tautsaimniecības un augstākās izglītības pārī abām pusēm ir līdzvērtīgi jāattīstās. Citādi abās iestājas stagnācija**

✓ Augstākajai izglītībai ir nepieciešama līdzsvarota attīstība. Nav pieņemami visus resursus koncentrēt tikai STEM jomās. **Ja nebūs, piemēram, izcilas biznesa izglītības,**

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Madonas konference

✓ Pozitīvi vērtējama tendence augstskolām Latvijā ir veidot savas vidusskolas, piemēram, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. Augstskolas vidusskola veidojas par vietējo izcilības centru vispārējās izglītības līmenī

✓ Latvijas izglītības sistēmā ir nepieciešamas pārmaiņas izglītības saturā, kvalitātē, pieejamībā un mācību vidē, lai tā varētu sekmēt valsts un reģionu attīstību, tostarp, nodrošinot inovatīvu un konkurētspējīgu uzņēmējdarbību, investīcijām pievilcīgu vidi un nodarbinātību

✓ Nelabvēlīgās demogrāfiskās tendences dēļ, samazinoties skolēnu skaitam, pieaug izmaksas skolu uzturēšanā. Izmaksu optimizēšana rada slodžu samazināšanos pedagogiem, „nelabvēlīgo atlasī” to skolotāju kontingentā, kas strādā nomaļākās skolās ar mazāku skolēnu skaitu. **Iznākumā - zemāka izglītības kvalitāte un pieaugoša kvalitātes atšķirība starp pilsētu un lauku skolām.** Augsto izglītības izmaksu dēļ ir sarežģīti nodrošināt to, ka tiek paaugstinātas reāli zemākās algas tādos izglītības segmentos, kā nelielās lauku skolās un pirmskolas mācību iestādēs

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Madonas konference

✓ Madonas izglītības sistēmas reformas ieceri raksturo vēlēšanās **saglabāt izglītības iestāžu klātbūtni visos pagastos**, kur līdz šim tās ir pastāvējušas. Vienlaikus tomēr ir paredzēts **pārskatīt šo iestāžu izglītības pakāpi** atbilstoši esošajam un perspektīvajam izglītojamo skaitam, attālumam līdz citai skolai, kā arī nepieciešamajiem resursiem skolas uzturēšanai un attīstīšanai. Turklāt šajā procesā ņemot vērā izglītības situāciju raksturojošas vājās vietas - nevienmērīgu izglītības iestāžu piepildījumu, neracionālu infrastruktūrā ieguldīto investīciju atdevi, vidējās izglītības un pamatskolas otrā posma izglītības programmu vienveidīgu piedāvājumu, skaitliski nepietiekami nokomplektētas klases vidusskolas posmā, procentuāli zemu pamatdarbā strādājošo pedagogu īpatsvaru, pedagogu vidējā vecuma palielināšanos, nepietiekamus ieguldījumus funkcionālās infrastruktūras un materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanai

✓ Šajā kontekstā ir svarīgi, ka arī novada mērogā tiek uzstādīti **ambiciozi mērķi izglītības iestādēm**, liekot domāt par unikālām priekšrocībām un izcilības šķautnēm to izglītības piedāvājumā

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Madonas konference

✓ Madonas novadā, pateicoties pedagogu entuziasmam, ir izveidojusies veiksmīga prakse uzņēmējdarbības iemaņu apgūšanai vidusskolās, izmantojot „Junior Achievement” platformas, pašvaldības finanšu atbalstu un biznesa inkubatoru infrastruktūru

✓ Jaunatnes uzņēmējdarbības kompetenču veidošanas pieredze apliecina to, ka būtu nepieciešams veidot uzņēmējprasmes kā vispārīzglītojošos skolu uzdevumu, piešķirot šim nolūkam arī finanšu resursus, un, veicinot vietējo uzņēmēju iesaistīšanos, tā vietā, lai to atstātu tikai kā fakultatīvu ārpuskolas nodarbību, kuru pedagogi vada bez papildus atalgojuma uz sabiedriskiem pamatiem

✓ Pieaugušo izglītībā Latvijā nav efektīvas koordinācijas starp daudzajām iesaistītajām institūcijām. Daļēji tas skaidrojams ar pēdējās teritoriālās reformas kopumā nelabvēlīgo ietekmi uz izglītības darba organizāciju. Vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem pieaugušo izglītības aktivitātēs bija iesaistīti 5,5 procenti, bet

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Madonas konference: dabas izglītība

✓ Dabas aizsardzībā, gudrā dabas vērtību apsaimniekošanā izšķirīgi svarīga ir agrīna bērnu un jauniešu iesaiste praktiskajā darbā. Dabas deficīta sindroms bloķē vides inteligenci. Jaunieši vēlas būt iesaistīti, grib darīt, bet... darīt ar jēgu. Tieši **jēgas piešķiršana ikvienai aktivitātei dabā ir vides izglītības, dabas izglītības centru un citu institūciju viens no galvenajiem uzdevumiem**

✓ Dabas izglītība visos formālās izglītības līmeņos un arī neformālajā izglītībā ir viens no veidiem, kā panākt augstāku dabas apziņu un vides inteligenci

✓ Mācot bērnus, mācās arī vecāki

✓ Dabas izglītībā nozīmīga ir dabas izglītības centru loma. Tie veido priekšnoteikumus gan zināšanu nodošanai, gan piesaistei konkrētai vietai, gan attieksmes veidošanai pret dabas vērtībām

✓ Būtisks jautājums jaunatnes dabas izglītības kontekstā ir, kā uzrunāt mūsdienu **jauniešus**. Izmantojot sociālos tīklus un atrodot pareizo pieeju un izteiksmes veidu, ir iespējams aktualizēt dabas vērtību problemātiku un izveidot aktīvu pozīciju dabas aizsardzības nodrošināšanā. Turklāt dabas aizsardzību var padarīt pat par **stilīgu nodarbību**

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītība un ilgtspējīga attīstība

Līvānu konference

✓ Latvijā ir laba interneta infrastruktūra, tomēr ir jāatzīst, ka ir vājas digitālās prasmes. Pasaule mainās - biznesa, publiskās pārvaldības un arī izglītības vide, ir svarīgi digitālo prasmju apgūšanai pievērst lielāku uzmanību. Tas mazinās fiziskā attāluma nozīmi biznesā, nodarbinātībā un izglītībā, ja vien uzņēmumi preču un pakalpojumu piedāvājumā spēs veidot jaunus biznesa modeļus, kā arī mainīt attiecības ar darba ņēmējiem, radot attālinātas darba iespējas. Tāpat arī - ja izglītības institūcijas plašāk piedāvās izglītības iespējas e-vidē

Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors

Rēzeknes forums

✓ Izplatītāko zemes dzīļu resursu rezerves Latvijā pietiek simts vai pat tūkstoš un vairāk gadiem, kas šobrīd nerada nepieciešamību pēc īpašiem to apguves ierobežojumiem. Šajā kontekstā aktuālākā problēma ir tā, ka daudzos gadījumos netiek radīti produkti ar augstu pievienoto vērtību, tostarp nepietiekami izmantojot zinātniskās izstrādes, kas sniegtu šādu iespēju. Zinātnieki nenovērtē uzņēmēju gatavību riskēt, bet uzņēmēji - zinātnisko izstrāžu potenciālu

✓ Tāda resursa kā kūdras izmantošanā, pastāv pretruna starp kūdras izmantošanu un purvu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu

✓ Ir jāveido „Latvijas dabas kanonu” - tādu dabas bagātību vai vērtību reģistru, kas ir būtiski ietekmējušas Latvijas nācijas izveidi, attīstību un nodrošina tās pastāvēšanu nākotnē

Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors

Ezeru problemātika. Rēzeknes foruma atziņas

✓ Ezeru apsaimniekošana ir tipisks multisektoriālās sadarbības efektivitātes rādītājs - tā aptver zivju resursu vairumu un daudzveidību (iekļaujot ekosistēmu veidošanu un zivju rūpnieciskās zvejas elementus), rekreāciju, ainavu veidošanu un citus aspektus, kas savstarpēji mijiedarbojas. Vienpusīga, institucionāli fragmentēta pieeja un no tās izrietoša regulējuma specifika visdrīzāk ir radījusi virkni asimetriju šo procesu pārvaldībā

✓ Pastāv neatbilstība starp zivju resursu apsaimniekošanu ezeros un šī procesa līdzsvarošanu ar daudzveidīgas ekosistēmas uzturēšanu. To rada pastāvošais ezeru zivju resursu izmantošanas regulējums, kas ierobežo iespējas zivju resursu izmantošanu sasaistīt ar prasmīgi izmantotu zivju rūpnieciskās zvejas elementu. Atbildīgo institūciju uzdevums būtu vēlreiz pārskatīt šo regulējumu, ņemot vērā kompleksu pētījumu rezultātus

Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors

Ezeru problemātika. Ludzas konferences atziņas

✓ Pastāv būtiskas nepilnības ezeru saimnieciskajā izmantošanā, tostarp ezeru apsaimniekošanas tiesiskajā bāzē, tāpat arī šī procesa pārvaldības praksē. Tā pēdējās divās desmitgadēs ir veidojusies samērā haotiski un fragmentēti

✓ Iespējamie iemesli: pārāk nekritiski ir ieviests Eiropas Savienības regulējums, ir ņemtas vērā kādas lobija grupas (makšķernieku un šī atpūtas veida organizētāju) intereses, bet vienlaikus, nepelnīti ir ignorētas citas grupas - tradicionālās zvejniecības, intereses, pavisam netiek ņemti vērā ekosistēmas ilgtspējas parametri un pētījumi, kas to raksturo

✓ Galvenais - trūkst kompleksi plāni, kas veido pamatu līdzsvarotai to uzturēšanai un racionālam resursu ieguldījumam

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors
Biotopu saglabāšanas aspektā minētie argumenti. Ludzas konference
“par”

✓ Biotopi ir dabas vērtība, kuru būtu jā saglabā iespējami lielā apjomā visā Latvijā. Nepieciešama biotopu uzskaitē, kartēšana un novērtēšana. Veicot saimniecisko darbību teritorijās, kurās tie atrodami, primāra ir dabas vērtību daudzveidība. Ir jā kompensē ierobežojumus saimnieciskās darbības veikšanai, tomēr tam pieejamo līdzekļu apmērā. Biotopu izmantošana drīzāk būtu jā saista ar ekosistēmu pakalpojumu funkciju, taču vienlaikus tā patērīna formas var būt arī komerciālas. Ir jā meklē formas, lai saimniecisko darbību būtu iespējams pieskaņot ekosistēmu pakalpojumu funkcijai

„pret” (vai „par” ar nosacījumiem)

✓ Nepietiekami kompensējot iespējamo negūstamo labumu no ierobežojumiem dabas resursu izmantošanā biotopos to tradicionāli apdzīvojušajiem cilvēkiem (kas ir to teritoriju likumīgie īpašnieki), tiek radīti priekšnoteikumi, lai no šīs ekosistēmas „izspiestu” cilvēku. Atkarībā no biotopu izplatības, ierobežojumu mērogiem un kompensācijas nepietiekamības, rodas depopulācijas riski visam reģionam. Izrietošais risinājums - „ierobežot var tikai atkarībā no iespējas kompensēt”. Ideālā gadījumā ieinteresētībai būtu jābūt tādai, lai cilvēki drīzāk meklētu un uzrādītu, nevis slēptu dabas vērtības tiem piederošajās teritorijās

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Dabas vērtību saglabāšana un gudra izmantošana kā ilgtspējas faktors Līvānu konference

✓ Pilsētvides attīstību būtu nepieciešams vērtēt arī no dabas perspektīvas, meklējot kompromisus dabas vērtību saglabāšanai plānošanā un lēmumu pieņemšanā, veidojot atbildīgas rīcības kultūru un piesaistot attiecīgās jomas ekspertus

✓ Dabas vērtību saglabāšanai ir piešķirama lielāka ievērība, īpaši, ņemot vērā to, ka dabas vērtības, prasmīgi *zīmolojot*, ir pārvēršamas ekonomiskā vērtībā, kas, savukārt vairo kādas vietas vērtību. Ir jāmeklē kompromisus starp ekonomiski izdevīgiem risinājumiem un dabas vērtību saglabāšanu

✓ Svarīgs aspekts cilvēku un dabas tranzīta attiecībās ir spēja, zināšanas un vēlme ievērot sugu migrāciju koridoru saglabāšanas nepieciešamību (veidojot ceļus, izbūvējot hidrotehniskās būves). Nozīmīga atziņa cilvēka darbības un dabas attiecībās - ir jāņem vērā ekosistēmu īpašības. Nevar cerēt, ka dabas vērtības saglabāsies, atvēlot tām kādas norobežotas teritorijas jeb anklāvus. Ir jāļauj dzīvot dabai kā veselumam, izvairoties no fragmentācijas un veidojot *zaļos koridorus*

✓ Šobrīd visiem transporta veidiem nav vienlīdz stingras un nepārprotamas vides kvalitātes prasības, kas rada gan riskus, gan neērtības (smakas, trokšņus). Ja autotransporta tehniskās prasības ir samērā stingri reglamentētas un kontrolējamas, tad dzelzceļu pārvadājumu jomā

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Rēzeknes foruma atziņas

✓ Cilvēku piesaiste reģionam nav sašaurināma uz atsevišķiem faktoriem, piemēram, iespēju atrast darbu vai algas apjomu. Latgalē ir neskaitāmi paraugi, kas ilustrē to, ka **izšķiroša ir bijusi augstskolas esamība reģionā, ģimenes saites, veselīga vide, ainava, kultūra, tradīcijas un arī citi faktori vai to summējums**

✓ Saskaņā ar pētījumiem, kas raksturo cilvēku dzīvi un ekonomisko darbību īpaši aizsargājamās teritorijās, iedzīvotāju priekšstatu par saimniekošanas iespējām bieži **aprobežojas ar parastas naturālās saimniecības uzturēšanu, savukārt dabas aizsardzības institūcijas šo teritoriju dabas aizsardzības plānos nepietiekamā mērā paredz labvēlīgu nosacījumu nodrošināšanas iespējas tur dzīvojošo cilvēku saimnieciskajai darbībai un pietiekami lielu uzmanību tam nepievērš arī pašvaldības**

✓ **Atbildīgajām valsts institūcijām un pašvaldībām ir nepieciešams veidot šo teritoriju attīstības stratēģiju, paredzot atbalsta programmas dažādu nišas darbības veidu identificēšanai un attīstīšanai, kas izmantotu īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statusu kā priekšrocību, kas**

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Rēzeknes foruma atziņas

✓ Iedzīvotāji Latvijas reģionos valsts un pašvaldību īstenoto pārvaldi nevērtē kā tādu uz kuru varētu paļauties

✓ Aprites ekonomikas un citu zaļās ekonomikas modeļu loma ilgtspējīgā attīstībā. Tā ne tikai iemāca taupīt un labāk apsaimniekot planētas ierobežotos resursus, bet arī rada priekšnoteikumus jaunu produktu un jaunu uzņēmumu izveidošanai, jaunām darba vietām, padarot izaugsmi patiesi ilgtspējīgu. Svarīgi ir mobilizēt arī pētniecības potenciālu un precīzi veidot politiku tajā ieinteresēto uzņēmēju motivēšanai izmantot šīs iespējas

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Ludzas konferences atziņas

✓ Uzņēmējdarbība ir viens no Latvijas novadu izaugsmes pamatnosacījumiem. Tomēr, ņemot vērā to, ka uzņēmējdarbības un citu reģionālās attīstības faktoru mērķu un uzdevumu īstenošanā dažbrīd veidojas pretrunas ar citiem ne mazāk svarīgiem dzīves vides un ilgtspējīgas ekosistēmas pastāvēšanas nosacījumiem, ir svarīgi starp tiem meklēt līdzsvaru

✓ Dažādu jomu zinātnieku iesaistīšanās ir viens no līdzsvarotas pieejas priekšnoteikumiem, kas rada iespēju noteikt perspektīvās biznesa nišas, radīt augstāku pievienoto vērtību un arī piedāvāt risinājumus, kas ir vērsti uz dabas vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm

✓ Jebkuru ekosistēmu ir jāuzlūko kā sociālu ekosistēmu. Ideālā gadījumā šādai ekosistēmai jāspēj apvienot cilvēka klātbūtnes iespējamību atbilstoši mūsdienu sociāli kulturālajiem un ekonomiskajiem standartiem ar dabas vērtību saglabāšanu un dabas resursu saudzīgu izmantošanu, nodrošinot šajā gadījumā vismaz vienu no tālāk minētajiem mērķiem - augstu pievienotu vērtību, nacionālā mantojuma un/vai tradicionāla dzīvesveida saglabāšanu, bioloģiski un ainaviski daudzveidīgas un ilgtspējīgas ekosistēmas uzturēšanu.

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Ludzas konferences atziņas

✓ Sociālo ekosistēmu, kurā atrodas saglabājamas dabas vērtības, ilgtspējas nodrošināšanai, ir nepieciešama **kompleksa plānošana**. Tās procesā ir svarīga gan iesaistīto pušu interešu noteikšana, gan precīza komunikācija, gan līdzsvarota ekonomiskā komponente, kas nepieciešamības gadījumā paredz atbalstu saimnieciskās darbības pārprofilēšanai. Tāpat **svarīgs aspekts sociālās ekosistēmas kvalitātes un ilgtspējas nodrošināšanā ir augsta vides apziņa, ko pārdomāti ir jāveido visos izglītības līmeņos**

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Ludzas konferences atziņas

✓Svarīgākie priekšnoteikumi veiksmīgai sadarbībai starp pētniecības institūcijām un uzņēmumiem augstas pievienotas vērtības produktu attīstīšanā:

- uzņēmumu izpratne par pētniecības institūciju piedāvājumu un iespējām to izmantot komerciāliem nolūkiem;
- pētniecības institūciju izpratne par komercializāciju, prasme veidot piedāvājumu industrijai, spēja veikt industrijas izpētes pasūtījumus, kā arī piedalīties komercializējamu iestrāžu attīstīšanā līdz pārdodamam produktam vai platformai ar augstāku pievienotu vērtību;
- uzņēmumu kapitalizācija un vienlaikus uzņēmēju vēlēšanās balstīt uzņēmumu turpmāko attīstību uz inovāciju, atbilstoši veidojot gan savu personāla resursu, gan sadarbību ar augstskolām, pētniecības institūcijām un citiem partneriem;
- uzņēmēju spējā veidot potenciāli augošus, labi pārvaldītus un līdz ar to - investīcijām pievilcīgus un atvērtus uzņēmumus. Šajā aspektā ir svarīgi atbilstoši novērtēt labas vadības un finanšu izglītības īpašo lomu, iekļaujot to kā būtisku sastāvdaļu viedās specializācijas programmās

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Ludzas konferences atziņas

✓ Labus priekšnoteikumus uzņēmējdarbības attīstīšanai Latgalē veido gan augstākās izglītības institūciju klātbūtne ar attīstītu materiāli tehnisko infrastruktūru (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija ar Inženieru fakultāti un Lāzertehnoloģiju laboratoriju, Daugavpils Universitāte), gan valsts atbalsta mehānismi (elastīgs Latgales Speciālās ekonomiskās zonas regulējums, biznesa inkubatoru klātbūtne un eksporta atbalsta instrumenti)

✓ Vienlīdz svarīgi (ņemot vērā arī izteikto depopulizācijas tendenci) ir saglabāt dzīvotspējīgās tradicionālās industrijas, neliekot šķēršļus to attīstībai, un meklēt jaunas biznesa nišas

✓ Ekoloģisko produktu un ekoloģisko pakalpojumu piedāvājums var kļūt par vienu no Latgales (tāpat arī citu Latvijas reģionu) novadu uzņēmējdarbības nišām. Turklāt svarīgi, lai tiem pievienotu augstāku vērtību, ko ir iespējams panākt, īstenojot ekoindustriju sadarbību ar augstskolām un pētniecības institūcijām. Tām šajā sakarā ir jāveido atbilstošs studiju saturs un komercializācijai pielāgojamas (vai to sekmējošas) pētniecības iestrādes.

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Madonas konference

✓ Kultūras vērtību saglabāšana, zaļā ekonomika, ekotūrisms un citas ekoaktivitātes ir ar ļoti lielu potenciālu pienesumu Latvijas tautsaimniecībai un cilvēku labklājības vairošanai - Ilgtspējīgas reģionālās politikas veidošanā ir svarīgi radīt kādas vietas pievilcīgu tēlu, tostarp nākotnes attīstības vīziju, balstoties uz tajā iesakņojušos cilvēku radošo potenciālu, ieinteresētību un uzņēmību. No lielākajiem urbānajiem centriem attālāko vietu attīstību sekmētu darba vietu un labāku dzīves un darbības iespēju radīšana augsti izglītotiem un radošiem cilvēkiem - dažādu jomu profesionāļiem

✓ Dažādu publiskās pārvaldības jomu un funkciju decentralizācija (vai vismaz atturēšanās no centralizēšanas) varētu būt viens no virzieniem, kas raksturotu reālu valsts politikas ieinteresētību kvalitatīvā un ilgtspējīgā reģionu attīstībā

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Madonas konference

✓ Reģionālās attīstības kontekstā ir jāuzsver tas, ka zināmā nozīmē „attīstības centri” var būt ne tikai lielākas vai mazākas pilsētas, bet pat dabas objekti (piemēram, purvi vai mitrāji), kuri var kļūt ne tikai par īpašām apskates vietām, bet izglītības un jaunas pieredzes iegūšanas vietām. Pasaules prakse liecina: pat ļoti nomaļās un tradicionālā izpratnē bezperspektīvās vietās var veidoties globālā līmenī atpazītas un iecienītas apskates vietas, kas, savukārt, rada attīstības potenciālu plašākā areālā un darbības iespēju spektrā

✓ Ir jāatbalsta ilgtspējīgais tūrisms, kas veicina vides apziņu, aizsargā vidi, respektē dabu, bioloģisko un kultūras daudzveidību, uzlabo dzīves līmeni vietējiem iedzīvotājiem. Ekotūrisms - ilgtspējīgs, videi draudzīgs tūrisms, var kļūt par nišu tādu novadu ekonomikas attīstībai un iedzīvotāju labklājībai

✓ Pievilcīga ekotūrisma piedāvājuma veidošanai vienlīdz svarīgi ir gan pārzināt ekotūrisma ekonomiskās sakarības, gan veikt dabas vērtību un arī kultūras mantojuma izpēti, gan radīt augstu vides apziņu ekotūrisma mērķa teritorijās

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Madonas konference

✓Palielinoties ekotūristu plūsmai, arvien nozīmīgāki kļūst jautājumi, kuru risināšanā ir nepieciešams izmantot vides disciplīnu jomas pētniecības komponenti (līdz šim funkcionējošu tehnoloģiju formu pilnveidošanu, jaunu tehnoloģiju veidošanu, kas balstās uz atjaunojamiem resursiem, izmantoto materiālu apriti)

✓Ekotūrisms - reģionālo augstskolu niša. Vēsturiskās ekoloģijas nozare vēl gaida savus attīstītājus. Savukārt ekotehnoloģiju attīstībai nepieciešama visu kompetento dažādu nozaru speciālistu sadarbības platforma, iespējams, atsevišķas valsts programmas veidā

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Madonas konference

✓Latvijas nākotnes attīstību nevar modelēt, diskutēt par to un pieņemt lēmumus tikai atrodoties Rīgā vai Briselē. Diskusiju norises vietai ir milzu nozīme

✓Latvijā ir 32 zonējumi dažādiem dienestiem - VID, Pārtikas un veterinārajam dienestam u.c. Katrs zonējums ir atšķirīgs un tas izriet no attiecīgā dienesta funkcijām, nepieciešamās darba intensitātes konkrētā teritorijā, resursu kapacitātes u.c. faktoriem. **Visiem dienestiem noteikt vienādu zonējumu ir bezjēdzīgi, bet ir jārod risinājums, kā uzņēmējiem un iedzīvotājiem padarīt savu ikdienas dzīvi vienkāršāku un saprotamāku gadījumos, kad nepieciešams kontaktēt ar dažādiem valsts dienestiem. Viens no šādiem risinājumiem ir vienas pieturas aģentūras, kas pārstāv visus dienestus**

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Līvānu konference

✓ Reģionālās attīstības kontekstā ir svarīgi apzināties, ka konkurētspējīgas ir tās vietas, kurām ir kvalitatīva dzīves vide, transporta pieejamība. Ļoti nozīmīgs aspekts vietas kapitāla kontekstā ir dabas kapitāla (dabas vērtības un to daudzveidība) saglabāšana nākamajām paaudzēm. Tomēr kā vislielākā vērtība ir cilvēkkapitāls, tostarp nosacījumi, kas to nodrošina - labas izglītības gūšanas iespējas sasniedzamā attālumā

✓ Turīgā sabiedrībā augstāku prioritāti iegūst vides sakārtošanas un dabas aizsardzības jautājumi, tostarp pieaug vides izglītības prestižs un nozīme

✓ Reģionālās attīstības kontekstā Līvānu piemērs liecina par to, ka augstās tehnoloģijas uzņēmumi var sekmīgi darboties arī nelielos attīstības centros un, pats galvenais, šādu uzņēmumu laboratorijās praktiski ievirzītiem pētniekiem var būt pilnvērtīgas darba iespējas arī ārpus Rīgas vai lielākajām Latvijas pilsētām

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Līvānu konference

✓ Ir svarīgi, lai valsts līmeņa plānošana būtu savstarpēji saistīta ar reģionu (novadu un pilsētu) plāniem. Lokālās intereses vienmēr vislabāk var pārzināt paši vietējo interešu subjekti, tostarp uzņēmēji un novadu pašvaldības

✓ Dažos gadījumos precīzas plānošanas, efektīvas investīcijas un dažu citu īpašu, novadam specifisku apstākļu dēļ var veiksmīgi attīstīties procesi, kuri nacionāla mēroga plānos uz šādu parametru attīstības centriem parasti netiek attiecināti. Līvānu gadījumā tā ir zināšanu intensīva ražošana (speciāla pielietojuma optiskās šķiedras ražotnes), tāpat arī no tās izrietošās iespējas veidot augstskolu filiāli ar pilnvērtīgu studiju procesu (RTA filiāle, kurā mācību ir uzsākuši 40 studenti)

✓ Izmantojot vietas kapitāla pieeju, Stratēģija Latvija 2030 ir paredzējusi gan saglabāt dabas resursus jeb dabas kapitālu nākamajām paaudzēm, gan sakārtot ceļus. Nacionālie ilgtermiņa plānošanas dokumenti paredz līdz 2020. gadam sakārtot 50%, līdz 2030. gadam - 100%. Finansējuma (ne-) pietiekamība katrā nākamajā īstermiņa un vidēja termiņa plānošanas periodā liek apšaubīt šādu un līdzīgu nozīmīgu mērķu īstenošanas iespējas

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Reģionālā attīstība, dzīves un darbošanās vide: demogrāfiskie, ekoloģiskie, kultūrsociālie un ekonomiskie aspekti

Līvānu konference

✓Latvijas aktuālajā situācijā pat ļoti ierobežota finansējuma nosacījumos ir saredzamas rezerves, kas ir saistāmas ar to, ka kāda daļa finanšu resursus varētu un vajadzētu izlietot citiem mērķiem, kuru īstenošanu nedrīkst atlikt. Tas attiecas arī uz pašvaldībām pieejamajiem finanšu līdzekļiem

✓Tranzīts var kļūt par nozīmīgu vietas kapitāla faktoru. Vienlaikus arī ir jāatzīst, ka tranzīts var negatīvi ietekmēt citus vietas kapitāla vērtības aspektus - īpaši dabas kapitālu, vides piemērotību dzīvošanai

✓Latvijā jau šobrīd pastāv labi nosacījumi, lai praktiski visā Latvijā būtu iespējams no Rīgas nonākt aptuveni 2 stundu laikā, ko būtu lietderīgi noteikt par plānošanas uzdevumu tuvākajiem 5 gadiem Latvijas specifika ir hroniska investīciju nepietiekamība ceļu infrastruktūrai

✓Sliktais ceļu stāvoklis un esošā sabiedriskā transporta plānošanas sistēma rada ierobežojumus reģionālajai attīstībai. Šo faktoru dēļ, piemēram, tiek ietekmēta reģionālo augstskolu pieejamība un pievilcīgums, pat, ja augstskolas piedāvā kvalitatīvu un unikālu studiju programmu apguvi

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA EKSPERTI. INSTITŪCIJU PĀRSTĀVniecība

- ✓ Saeima: Laimdota Straujuma, Ilgtspējīgās attīstības komisijas vadītāja
- ✓ Ministrijas: Kaspars Gerhards, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, Baiba Broka, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra padomniece, Alda Ozola, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietniece vides aizsardzības jautājumos, Ēriks Leitis, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departamenta pārstāvis, Daiga Vilkaste, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departamenta direktore, Ričards Derkačs, Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta direktora vietnieks, Tālivaldis Vectirāns, Satiksmes ministrijas, Reinis Lasmanis, Ekonomikas ministrijas Inovācijas departamenta Inovācijas politikas nodaļas vecākais eksperts
- ✓ Jānis Pleps, Valsts prezidenta konstitucionālo tiesību padomnieks
- ✓ Mārtiņš Zemītis, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā padomnieks

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Izglītības un zinātnes institūcijas

Jānis Vētra, Rīgas Stradiņa universitātes profesors, Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs, Andrejs Krasņikovs, Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents, Mārcis Auziņš, Latvijas Universitātes profesors, Edmunds Teirumnieks, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors, Andris Sarnovičs, Banku augstskolas rektors, Aivars Bērziņš, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta BIOR direktors, Inese Kokina, Daugavpils Universitātes zinātņu prorektore, Arvīds Dravnieks, Publisko tiesību institūta direktors, Ivars Vanadziņš, Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta direktors, Jānis Zaļoksnis, Latvijas Universitātes docents, Iveta Druva-Druvaskalne, Vidzemes Augstskolas pētniece, Edgars Čubars, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas pētnieks, Pēteris Šķiņķis, Latvijas Universitātes profesors, Iveta Šteinberga, Latvijas Universitātes profesore, Olga Trančenoka, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas finanšu analītiķe, Veronika Dundure, Latgaliešu valodas, literatūras, kultūrvēstures skolotāju asociācijas vadītāja, Guntars Agate Paeglis, nodibinājuma „Madonas Augstākās izglītības centra” direktors, Inese Strode, Madonas pilsētas 1. vidusskolas direktore

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

PROJEKTA EKSPERTI. INSTITŪCIJU PĀRSTĀVniecība

Ministriju pakļautības iestādes (dabas aizsardzība, vides aizsardzība, izglītība)

Anda Zeize, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas direktore, **Juris Jātnieks**, Dabas aizsardzības pārvaldes projekta „LIFE - programme” vadītājs, **Regīna Indriķe**, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas Dabas izglītības centra vadītāja, **Ērika Ruskule**, Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes direktore, **Ivars Ružāns**, Valsts vides dienesta Rēzeknes Reģionālās vides pārvaldes sektora vadītājs, **Jevgēņijs Sobko**, Madonas reģionālās vides pārvaldes direktors, **Aldis Verners**, Madonas reģionālās vides pārvaldes Resursu kontroles sektora vadītājs, **Aigars Puncuļs**, Lauku atbalsta dienesta Austrumlatgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes vadītājs, **Guntars Catlaks**, Valsts izglītības

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Pašvaldību, pašvaldību iestāžu pārstāvji

Alīna Gendele, Latgales Plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja, Ludzas novada domes priekšsēdētāja, **Andrejs Ceļapīters**, Madonas novada domes priekšsēdētājs, **Monvīds Švarcs**, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs, **Andris Vaivods**, Līvānu novada domes priekšsēdētājs **Aija Usāne**, Līvānu novada domes priekšsēdētāja vietniece, **Solvita Seržāne**, Madonas novada domes Izglītības nodaļas vadītāja, **Vivita Vecozola**, Madonas pašvaldības Izglītības nodaļas izglītības darba speciāliste, **Ināra Silicka**, Kārsavas novada domes priekšsēdētāja, **Inese Nagle**, Kārsavas novada domes Attīstības nodaļas vadītāja, **Aivars Meikšāns**, Ludzas novada domes priekšsēdētājas vietnieks, **Aleksejs Stecs**, Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un investīciju jautājumos, **Arnolds Drelings**, Rēzeknes pilsētas Izglītības pārvaldes vadītājs, **Guntars Skudra**, Rēzeknes novada Izglītības pārvaldes nodaļas vadītājs, **Vladislavs Stankevičs**, Latgales uzņēmējdarbības centra vadītājs, **Baiba Vucenlazedāne**, Līvānu novada domes Plānošanas un attīstības daļas vadītāja, **Gunita Vaivode**, Līvānu novada domes Plānošanas un attīstības daļas vietnes inženieris

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Nevalstiskās organizācijas:

Andris Jaunsleinis, Latvijas Pašvaldību apvienības priekšsēdētājs, Andrejs Jermolajevs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera Latgales reģiona padomes priekšsēdētājs, Aija Vanaga, Rēzeknes uzņēmēju biedrības valdes locekle, Maira Belova, Latvijas Studentu apvienības prezidente, Eiženija Matiļeviča, Latvijas Studentu apvienības Sociālā virziena vadītāja, Līga Jātniece, Lubāna mitrāja informācijas centra darba organizatore

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas

Edgars Romanovskis, SIA “Latgales dārzeni un loģistika” valdes loceklis, Sandra Ežmale, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldes pārvaldniece, Neils Balgalis, SIA „Grupa 93” direktors, Daumants Pfafrods, SIA "Light Guide Optics International" valdes priekšsēdētājs, Jevgeņijs Lukašenoks, SIA „LatCosmetics” valdes priekšsēdētājs, Marina Petrova, SIA „LatCosmetics” ražošanas vadītāja, Līga Kondrāte, Latgales tūrisma asociācija “Ezerzeme” valdes priekšsēdētāja, Līga Lieplapa, „55 mārītes” SIA vadītāja, Verners Liniņš, AS „Stružānu kūdras fabrika” valdes loceklis, Jānis Magdaļenoks, SIA “Minox” īpašnieks, Ēriks Salcevičs, SIA “Labas mēbeles” valdes loceklis, Māris Dimants, Jēkabpils PMK valdes priekšsēdētājs

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Konference «Krustpunktā - daba. Vīzijas un atbildība»

- ✓ Industriālā attīstība neizbēgami rada slodzi uz ekosistēmu līdzsvaru
- ✓ Šī slodze parasti ir lielāka situācijās, kad ekonomikā dominē zemākas pievienotās vērtības ražošana
- ✓ Latvijā būtiskākās problēmas un pretrunas veidojas tiešā saskarē ar dabas resursu izmantošanu teritorijās, kurās ir aizsargājamas dabas vērtības.
- ✓ Ilgtermiņa stratēģiskās plānošanas uzdevums, kura konsekvences radīs ieguvumus dabas vērtību saglabāšanas, dabas resursu efektīvas izmantošanas, kā arī ekonomiskās un sociālās attīstības kontekstā, ir no vienas puses - augstas pievienotās vērtības sekmēšana ražošanā un pakalpojumos, un, no otras - dabas vērtību izmantošana, tās saglabājot un nepārveidojot, bet vienlaikus zīmolojot un spējot iegūt ekonomisko labumu

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Konference «Krustpunktā - daba. Vīzijas un atbildība»

✓ Valsts ekonomiskās politikas un par to īstenošanu atbildīgo institūciju uzdevums ilgtspējas aspektā ir augstas pievienotās vērtības radīšana

✓ Viens no vides politikas un dabas aizsardzības institūciju uzdevumiem ir dabas vērtību saglabāšana, vienlaikus, sekmējot tās kapitalizāciju ekonomiskajos ieguvumos

✓ Šie uzdevumi izriet no sistēmiskas pieejas valsts attīstības procesiem (vidēja un ilgtermiņa plānošanā), kuras ietvaros tos nevar nodalīt un pretnostatīt. Bet gluži otrādi - tos ir jāuzlūko kā savstarpēji saistītus un sinerģiskus

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Konference «Krustpunktā - daba. Vīzijas un atbildība»

✓ Izglītība ir viens no nozīmīgākajiem ilgtspējas faktoriem

✓ Kvalitatīva izglītība ir svarīga gan augstas pievienotās vērtības radīšanai, gan dabas kapitāla pilnvērtīgai izmantošanai. Turklāt tas ir svarīgi visplašākajai auditorijai - visām vecuma grupām un sabiedrības segmentiem (gan jauniešiem, gan pieaugušajiem - zemēs īpašniekiem, mežu īpašniekiem, uzņēmējiem, ierēdņiem, pašvaldību darbiniekiem, tostarp arī dabas un vides aizsardzības institūciju pārstāvjiem)

✓ Vērtējot dabas izglītības kvalitāti, ir jāatzīst, ka līdz šim veiksmīgāka ir bijusi jauniešu izglītošana, taču tā ir izrādījusies nepietiekami efektīva pieaugušo segmentā (īpaši tas attiecas uz tādām sabiedrības grupām, kā zemju vai mežu īpašnieki, kas dzīvo un strādā aizsargātās dabas teritorijās)

✓ Ir jāveido plašāks un vispusīgāks atbalsta programmu klāsts, kas paredz tādu izglītības programmu izveidi un pieejamību, kas spētu radīt dziļāku izpratni par dabas vērtībām, iespējām ne tikai izdzīvot vietās, kur ir sastopamas dabas vērtības, bet no tā veidot pat ekonomisku labumu.

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Konference «Krustpunktā - daba. Vīzijas un atbildība»

✓ Izšķirošs faktors dabas vērtību saglabāšanā ir atbilstošu kompensāciju nodrošināšana zemju īpašniekiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai vietās, kurās no jauna ir iespējams meklēt un atrast dabas vērtības

✓ Līdz šim kompensāciju mehānismi nav bijuši pietiekami pilnīgi un savstarpēji saistīti ar citiem instrumentiem (mācību programmām, dialoga platformām, konsultatīvajām platformām, nemateriālām publiskās atzinības formām u.c.)

✓ Kompensāciju mehānismi ir jāpilnveido, tostarp sasaistot to ar biotopu novērtēšanas un uzskaites procesu, kas ir vitāli svarīgs vides sakārtošanai un ilgtspējīgai attīstībai

✓ Dabas izglītības pilnveidošanas procesā ir jāņem vērā mērķauditoriju dažādās pieredzes un digitālā laikmeta specifika informācijas apritē

LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA

Latvija ir bagāta ar augsti izglītotiem, starptautiski atzītiem daudzu jomu speciālistiem, bet starp dažādu ekspertu uzskatiem un viedokļiem ir „liels attālums”. Projektā īstenotais praktisko konferenču formāts ir sekmējis domu apmaiņas attāluma samazināšanos starp valsts pārvaldes institūciju pārstāvju un reģionā darbojošos uzņēmēju, pašvaldību vai iedzīvotāju viedokļiem, starp lielpilsētnieku un laucinieku viedokļiem, starp zinātnieku un praktiķu viedokļiem, starp uzņēmēju un dabas aizsardzības institūciju pārstāvju viedokļiem.

Domu apmaiņā ir radušās kopīgas attīstītības vīzijas un stingri pamati rīcības politikas veidošanā

PALDIES!